

UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

NR. 4, 4. KVARTAL 2010

UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

ISSN 0905-7412

Abonnement og information:

Udvikling

Sekretariatet

Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens

Telefon 64 71 59 93

E-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Abonnement 2010 - fire tidsskrifter

Pris: 475,- kr. inkl. moms

Abonnement kan opsiges skriftligt med en måneds varsel til udgangen af et år.

Redaktion:

Udvikling,

Falkensteenvvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse

Redaktør Hans Christian Hansen

Hjemmeside: www.socialtlederforum.dk

Layout og korrektur:

Hans Christian Hansen.

Redaktionsmedlemmer:

Hans Christian Hansen (ansvarshavende)

Lisbeth Bruus-Jensen

Henning Jahn

Michael Henriksen

Ib Poulsen

Oplag:

900

Udgiver:

UDVIKLING i samarbejde med Socialt Leder Forum.

Sats og tryk:

Jannerup offset a/s, Slagelse.

Forsiden:

Høstfest i Hammer Bakker.

Tidsskriftet Udvikling udkommer fire gange årligt med artikler om arbejdet for udviklingshæmmede.

Udvikling blev startet i 1990 som et forsøg på at få lidt mere gang i erfaringsudvekslingen om det praktiske socialpædagogiske arbejde for udviklingshæmmede og interessen viste sig så stor at der var basis for at fortsætte tidsskriftet.

Artikler fra dig modtages med glæde og gerne med masser af illustrationer. Artikler bedes sendt til redaktionen i en papirudgave og på diskette.

Teksten skal være Word og indskrevet i ensartet skrifttype og størrelse, for det letter arbejdet, når vi skal lave layout.

Fotos, der fremsendes sammen med artikler, skal være originalbilleder på fotopapir, og illustrationer bedes ligeledes leveret i originaludgave.

Send straks din artikel til:

Udvikling, Redaktionen
Falkensteenvvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse

Besøg også vores hjemmeside
www.socialtlederforum.dk

UDVIKLING er dit blad,
så send dit indlæg.

Indhold

Sproget er det stærkeste våben

Af Ester Larsen

s. 4

Assens Kommune – Kompetenceudvikling i botilbud

Af Janina Gaarde Rasmussen

s. 6

Landbruget på Kofoedsminde

Af Diddi Høj Nielsen

s. 11

Behov for nytænkning på boligområdet

Af Per Roholt

s. 14

Melodi Grand Prix 2010 for handicapbands

Af Stig Bahl Jensen og Henning Weisdorf

s. 18

Jeg - Du relationen

Af Lisa Præbel, Eli Nesteby, Rie Martekilde og Kirsten Grønborg

s. 20

Høstfestival i Hammer Bakker

Af Henning Jahn

s. 23

Appetitvækkeren

Af Hans Christian Hansen

s. 26

Sproget er det stærkeste våben – så pas på tonen!

Af formand for Det Centrale Handicapråd Ester Larsen

Det er en stor sorg at få et handicappet barn. Alle forældre ønsker sig sunde og velskabte børn, men ikke alle får det.

Ingen ønsker sig ulykke eller sygdom, der koster forlighed og uoprettelig skade, men nogle får den skæbne.

Ingen soldat ønsker at forlade krigen invalideret på legeme og sjæl, men nogle gør.

Medfødte misdannelser, trafik og andre ulykker, krig og voldsom sport og andet kan medføre svære handicaps og dermed særlige livsvilkår for dem, der rammes.

Mange mennesker med handicap formår lykkeligvis at forlige

sig med deres skæbne og forsøger tappert at mestre livet med de begrænsninger, der blev deres.

At det er sværere at leve med fysiske og psykiske handicap end uden, siger sig selv. Men hvor svært det opleves, afhænger i umådelig høj grad af omgivelsernes reaktioner og holdninger.

Vores evne til at acceptere og rumme mennesker, der afviger fra normaliteten har vekslet gennem tiderne.

Engang blev personer, der afveg fra normaliteten, placeret i afsidesliggende institutioner.

Men holdningerne er ændret. Således er der især efter 2. ver-

denskrig tilstræbt en stadig større integration i samfundet af mennesker med handicap. Det er lykkeligvis blevet fastslået, at handicappolitik er samfundspolitik.

Vi ser det afspejlet i FN's verdenserklæring om menneskerettigheder. De gælder alle – også mennesker med handicap. Men ikke alle lande udviklede en avanceret handicappolitik, og i 2006 kom så FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

Handicapkonventionen skaber dog ingen nye rettigheder. Men den skal via sine klart definerede rettigheder bidrage til, at mennesker med funktionsnedsættelser opnår lige muligheder og samme rettigheder som andre mennesker.

Danmarks har tiltrådt konventionen, så vores officielle holdning er klar. Mennesker med funktionsnedsættelse må ikke diskrimineres.

Officielt har vi altså et positivt og anstændigt syn på mennesker med handicap, men holder det så også i det virkelige liv, og holder det, når krisen kradser?

Jeg kan have min bekymring, for jeg fornemmer et skred i holdninger til mennesker med funktionsnedsættelser. Det afspejles både i den sprogbrug, der benyttes, og i den eksponering i medierne, som mennesker med handicap udsættes for af flere ansvarlige politikere og embedsmænd.

Det er dybt bekymrende, når kommunale topfolk benytter ud-

tryk som "skadelig gøgeungeeffekt" om udgifterne til det specialiserede område. Det område, der dækker de ydelser og den service, der retter sig mod børn og voksne med særlige behov. Det er eksempelvis børn, som er anbragt uden for hjemmet på opholdsteder, bo- og dagtilbud til voksne med handicap, specialundervisning og institutioner til børn med handicap. Det er sårbare grupper, som er uden ansvar for og indflydelse på deres situation.

Sprogbrug og udhængning signalerer, at modtagere af særlige ydelser ikke er ligeværdige med mennesker, men snarere en slags snyltere på samfundet.

Det klæder ikke et samfund at stigmatisere en borgergruppe.

Men tendensen er desværre klar.

Vi har tidligere set det afspejlet i forhold til ældrebefolkningen. Mange - også ansvarlige politikere - talte i årevis frimodigt og respektløst om ældrebyrden. I dag bider de fleste politikere sig imidlertid ærgerligt i læben, hvis ordet "ældrebyrde" falder dem i munden, for spindoktorer og andet godtfolk har vist indoktrineret dem om, at det er uklogt at genere så stor en del af vælgermassen. Men skaden er sket. Ældre opfattes generelt som en byrde - aldrig som samfundsressource. Jeg har fx aldrig set beregninger af den samfundsværdi, bedsteforældres børnepasning repræsenterer. Talrige bedsteforældre stiller utrætteligt op ved sygdom og ferier, og de henter og bringer børnebørn igen, igen, så forældrene kan passe deres arbejde.

Nu er den negative sprogbrug imidlertid nået til gruppen af mennesker med handicap, og det er stærkt bekymrende. Særlig bekymrende er det, at det nu er kommunale topfolk, der lægger tonen an.

En af landets største aviser citerede forleden en kommunaldirektør for at betegne en specialundervisningsydelse som "helt ude i hampen". Udtalelsen kan ikke andet end vække mere end

almindelig undren. Hvis en ydelse er fejldisponeret i forhold til barnet - og det må den vel være, hvis den kan tåle at blive betegnet som "helt ude i hampen", så bør den give anledning til alvorlig selvran-sagelse i kommunen, for ingen borger med funktionsnedsættelse kan tage selv! Hvis ydelser befinder sig "i hampen", må det bero på kommunal inkompetence, der nok burde tiltrække sig kommunaldirektørens opmærksomhed!

Men mest ulykkelig er den famøse udtalelse ved, at den både kan skade det pågældende - måske genkendelige barn - ved at det sættes i en offentlig gabestok, men også ved at kaste et odiøst skær over mennesker, der er afhængige af særlig hjælp og indsats. For når hjælp beskrives som "helt ude i hampen", hvor er modtageren så selv placeret? Ordenes negative værdiladning glider meget nemt fra hjælpen over på modtageren.

Det samme gælder det uheldige udtryk "skadelig gøgeungeeffekt". Dette sproglige billede får uvægerligt læseren til at se for sig den forslugne gøgeunge, der uretmæssigt får plads i reden og derefter tager maden ud af munden på de stakkels små fugleunger. Og den virkning er formentlig ikke utilsigtet, for politikerne fremhæver, "at hjælpen til de svageste ender med at betyde nedslidte skoler og uhumske lokummer for den brede befolkning."

En borgmester demonstrerer sin holdning ved om en kommunal ydelse at hævde, at det er urimeligt, at "kommunen skal poste så mange penge ud til noget, som ikke er til glæde for nogen."

Selv om det ikke siges direkte, så betyder sådanne formuleringer, at det også er legitimt for andre at betragte mennesker med handicap som en form for samfundssnyltere. Den sprogbrug og -tone, som folkets ledere benytter, smitter jo uhyre nemt af på både det øvrige personale og befolkningen.

I debatten kan man endvidere finde citater fra kommunale topfolk

som "borgerne gennemtvinger deres vilje ved at gå til ankenævn". Det er dog en både ejendommelig og bekymrende synsvinkel at anlægge. Og igen er sprogbrugen overraskende. Når en kommune taber en sag ved en ankeinstans, bør den normale reaktion vel være at tage til efterretning, at man selv har tolket loven forkert, og at det var borgeren, der havde retten på sin side. Det virker helt absurd, når en myndighed i stedet vælger at anklage borgeren for at gennemtvinge sin vilje!

Muligheden for at få en myndighedsafgørelse prøvet ved en ankeinstans opleves af de fleste mennesker som en yderst fundamental del af vores retssikkerhed. Ønsker førende kommunalfolk nu direkte at svække retssikkerheden for mennesker med handicap?

Det er iøjnespringende, at krisen øger frustrationerne i kommunerne. Men når samfundet som helhed skal spænde livremmen ind, bør man skærpe sansen for at finde hensigtsmæssige og forsvarlige løsninger for alle også for mennesker med funktionsnedsættelser i stedet for at udpege syndebugke.

Som nævnt har synet på mennesker med handicap vekslet gennem tiderne.

Den aktuelle debat om denne gruppe samfundsborgere truer imidlertid med at rykke ved vores holdninger.

Vi har tiltrådt handicapkonvention og dermed forpligtet os på principperne om lige muligheder. Men principper rækker ikke i sig selv. Forståelsen for handicappedes livsvilkår er kommet under pres og undermineres voldsomt ved tvivlsom sprogbrug. Her er det vigtigt, at vi gør os klart, at sproget er det allerstærkeste våben, man har, hvis man vil ændre det menneskesyn, der bærer vores samfund.

Så pas på tonen - og på mennesker med handicap!

Assens Kommune

Kompetenceudvikling i botilbud

Af konsulent Janina Gaarde Rasmussen, Servicestyrelsen, Handicap – Ringsted.

Her er forandringerne synlige!

I Assens er der i øjeblikket en voldsom aktivitet – det skyldes forandringer, der er meget synlige både i det fysiske miljø og når det gælder om at sætte gang i tankerne hos både borgere, personale, ledelse og politikere omkring de to centrale miljøer Asabo og Lindebjerg.

Assens kommune er én af de kommuner, der fra puljen 'Kompetenceudvikling i botilbud' har fået penge til at skabe forandring i boformerne for mennesker med udviklingshæmning. Det kobler man nu sammen i et stortilet projekt, der sætter fokus på både fysiske rammer og forandring i adfærd. Projektet hedder "Det gode Liv".

Politikerne:

Vi har en masterplan

Det begyndte med kommunalreformen. Som så mange andre kommuner valgte den nye Assens kommune, der blev sammenlagt af ikke mindre end 6 landkommuner, at overtage de tilbud på det specialiserede område, der tidligere hørte under amtet.

Tilbuddene fra de tidligere amter blev koblet sammen med de kommunale tilbud, og man gik i gang med den plan, der skulle sikre en fortsat udvikling af området. Planen blev i 2008 vedtaget i Social- og Sundhedsudvalget og fik også tilslutning i kommunalbestyrelsen. Dermed var vejen åbnet for skabelsen af CUA – Center for Udviklingshæmmede i Assens.

I november 2009 gik arbejdet i gang på Lindebjerg, hvor man begyndte at erstatte de 54 gamle, små værelser med nye torums boliger med eget toilet og bad. Antallet af beboere skulle være uforandret, så det stod klart, at der måtte bygges nyt til for at skaffe plads nok.

Projektet til at skabe forandring i boformerne har medvirket til, at man samtidig med de fysiske forandringer kunne sætte gang i en forandring af kulturen, der er nødvendig for at skabe nye grund-

De store maskiner, der er i gang på botilbuddene Lindebjerg og Asabo i Assens kommune, er et af de meget synlige beviser på, at her er man på vej mod det gode liv.

læggende vilkår i arbejdet: at sikre, at borgerne ikke bor på en pædagogisk arbejdsplads, men at det pædagogiske personale arbejder i og med respekt for, at det er borgernes hjem.

Til at navigere gennem processen ansatte man Michael Henriksen, der selv har været pædagog og leder på Lindebjerg i 18 år.

Politikerne har været proaktive i skabelsen af masterplanen og sørger hele tiden for at holde sig orienteret om udviklingen af det store projekt, der ikke blot piller ved de fysiske rammer, men i allerhøjeste grad også gør op med de rammer, som man godt var klar over ikke var tidssvarende i særligt det gamle tuberkulosehospital, der var kernen i Lindebjerg.

Michael Henriksen, der selv har været pædagog på Lindebjerg, er nu leder af CUA, der dækker alle botilbud i Assens kommune.

Selv om det er mange år siden, Lindebjerg har fungeret som centralinstitution under det, der dengang hed Åndsvageforsorgen, fornemmer man stadig tiden i dette baderum.

Medarbejderne: Rammer skaber kultur

De rammer, medarbejderne har, er med til at skabe kulturen. Derfor er det også et vigtigt element i masterplanen for CUA, at fysiske forandringer følges op med redskaber, der sikrer medarbejderne reelle muligheder for at omstille sig til nye vilkår.

Med indførelsen af Lov om Social Service i 1998 blev det slået fast, at også udviklingshæmmede borgere bor i deres eget hjem, med rettigheder som skal respekteres af såvel ledelse som medarbejdere.

I samarbejde med University College Lillebælt er der derfor igangsat et 6 ugers kursus for 26 medarbejdere strategisk udvalgt fra alle de involverede tilbud i Assens kommune. De gennemgår et Diplommodul og får en særlige rolle som forandringsagenter på arbejdspladsen. De skal være med til at omsætte intentionen med Lov om Social Service i dagligdagen.

Forandringsagenterne skal styre gennem en proces, hvor medarbejderne skal vænne sig til ikke

at agere på vegne af borgerne. Forandringerne sker bl.a. på baggrund af efteruddannelse af medarbejderne, og starter som en afvikling af en gammel kultur og udviklingen af en ny, hvor det er borgernes egne behov, der bliver sat i fokus.

I CUA lægger man vægt på, at forandringerne ikke er et udtryk for, at der har været en dårlig kultur før. Det er i orden at bekymre sig om borgerne og for eksempel gribe sig selv i at ville gå rundt og se, om alle borgerne ligger i deres senge. Det er dog ikke i orden at gå ind på deres enemærker for at checke det, for borgerne har egen bolig, som skal respekteres.

At få italesat og på den måde gøre op med bekymringerne har man allerede nu erfaret hjælper meget i denne omstilling. Efteruddannelse sikrer medarbejderne nogle værktøjer, der gør processen lidt lettere. Der stilles spørgsmålstegn ved gamle reaktionsmønstre,

Toilet på en af gangene i det gamle Asabo.

Flere beboere måtte deles om toilet- og bade faciliteterne her.

og gives redskaber til at reflektere over, hvad der kan gøres i stedet for.

Medarbejderne står hele tiden med det dilemma, at man har en forventning om, at de respekterer borgerne i lejlighederne på lige fod med alle andre mennesker –

men også, at hvis livet ikke fungerer, så bliver de som medarbejdere klandret for omsorgssvigt.

Det er håbet, at forandringsagenterne er med til at navigere gennem dette. Alt sammen for at sikre, at også borgere med udviklingshæmning får det gode liv.

Borgerne:

**Jeg har fået ringeklokke ...
... Ring venligst på. Tak!**

André

Så kort og lakonisk lyder beskeden på døren ind til André's værelse. André bor endnu i et af de gamle og små værelser på Asabo, men de nye tider er ved at indfinde sig. André er begyndt at opdrage medarbejdere, familie og venner til, at dette er hans enemærker, og at man ikke bare går ind, men pænt venter til der bliver lukket op til hans bolig. Sådan bliver det også, når han inden for det næste halve år flytter ind i sin helt egen lejlighed på Asabo.

Mange af borgerne på både Asabo og Lindebjerg er så gamle, at de har boet på botilbud lige siden de gamle centralinstitutioner. De har hele deres liv været vant til, at andre tog over og besluttede for dem. De har også været vant til, at de hele tiden var omgivet af mennesker – både andre borgere, pædagoger og plejepersonale. De har ikke vidst, at de havde andre

Illustration 1: Den gamle hovedbygning på Lindebjerg udstråler også stadig, at den først har været tuberkulosehospital og dernæst centralinstitution.

muligheder – men de tider er heldigvis forbi, og nu skal de i hold på kurser. Kurserne er særligt tilrettelagt i samarbejde med University College Lillebælt, og skal give André og de andre borgere redskaber til selvbestemmelse i eget liv.

Yngre personer med udviklingshæmning har ofte familie, der støtter dem i at få et eget liv. Når de, ligesom deres søskende, kommer dertil, at de skal flytte hjemmefra, så har det ofte været et skår i glæden, at det var et lille værelse og ikke en lejlighed, som man kunne tilbyde dem på Asabo eller Lindebjerg.

Særligt denne gruppe af unge med udviklingshæmning ser frem til at få deres helt egen bolig, hvor de kan leve deres liv og sætte deres eget præg. Boligerne har både egen indgang og mulighed for at deltage i det fællesskab, der også er en del af rammen om boligerne.

27 borgere har valgt i byggeperioden at tage på højskole i et halvt år. Emnet for opholdet er meget passende aktivt medborgerskab, og det er med til at sikre, at også disse borgere kommer godt rustede tilbage til deres nye boliger.

Bag døren ind til André gemmer sig et lille værelse, som heldigvis snart bliver skiftet ud med en "rigtig" lejlighed.

De første 15 nye lejligheder på Lindebjerg var indflytningsklare i september 2010.

På Asabo er her en af de gamle fløje under renovering. Alt indmad er pillet ud for at skabe de nye rammer.

En af de midlertidige pavilloner, der bruges til genhusning i byggefasen.

Lederne: Skolebænken kalder

At styre gennem en forandringsproces, der er så omfattende, som det er tilfældet i Assens kommune, kræver, at lederne har fokus på deres egen rolle i denne proces.

Lederne må så at sige gå foran og være indstillet på at sikre, at både borgere med udviklingshæmning og personalet føler sig trygge gennem hele processen. Derfor skal også lederne på skolebænken på samme måde som borgerne og forandringsagenterne blandt medarbejderne. Emnet for ledernes diplomkursus er ledelse og forandringsproces.

Og forandringerne betyder udfordringer for lederne; det er der ingen tvivl om. Det giver utryghed for både borgere og medarbejdere, når de får at vide, at der i byggeperioden skal ske genhusning i midlertidige bygninger, som stilles op umiddelbart uden for byggepladsen. Forestillingerne går uvilkårligt i retning af endnu mindre rum og faciliteter end dem, man

er vant til. Desto større bliver glæden, når det viser sig at de midlertidige boliger både indeholder toiletter og rum, der er større end dem, man er vant til i de gamle bygninger.

Synlig ledelse er et must i forandringsprocessen. Både borgere og personale har spørgsmål, der kræver svar og god vejledning, når det skal lykkes at skabe så store forandringer, som der sker i Assens kommune. Ofte sidder anklagerne i pressen omkring forholdene på Strandvænget for få år siden dybt i medarbejderne, der nødig vil anklages for at svigte borgerne. Det kræver ledelsesindsats at tydeliggøre forskellene på selvbestemmelse for borgerne og omsorgs-svigt.

Det kræver også god ledelse at bevare overblikket over de mange delprojekter, der er sat skub i. Foruden nybygningerne på både Lindbjerg og Asabo er der mange gamle bygninger og tidligere medarbejderboliger, der renoveres og

omdannes til boliger. Tilsammen giver det en varieret boligmasse, der opfylder de mange og varierende behov, som gruppen af borgere med udviklingshæmning har.

Lederne erkender, at den proces, der er sat i gang, aldrig stopper, for arbejdet består i hele tiden at være på forkant med de behov, der opstår for både borgere og personale. Alle glæder sig dog til selve byggefasen er forbi, og en ny hverdag kan begynde... med stadige forandringer på borgernes præmisser.

Artiklen er udarbejdet i forbindelse med Servicestyrelsens kommende hjemmeside Bo Liv, der formidler viden om indsatser i botilbud.

Janina Gaarde Rasmussen er konsulent i Servicestyrelsen, Handicap – Ringsted, Nørretorv 30, 2. sal, 4100 Ringsted.

Landbruget på Kofoedsminde

Fuld af hestelugt

Af socialpædagog Diddi Høj Nielsen, Udviklingscentret Kofoedsminde, Rødbyhavn, Region Sjælland.

Kofoedsminde landet eneste

Kofoedsminde er en socialpædagogisk behandlingsinstitution, som modtager personer der er psykisk udviklingshæmmede som har begået alvorlige lovovertrædelser. Institutionen er beliggende i Rødbyhavn på Lolland og har Region Sjælland som driftsherre. Beboerne kommer fra hele landet, da institutionen er den eneste af sin art her i Danmark. Boafdelingerne

er fordelt med 29 sikrede pladser og 28 åbne pladser. Beboerne har egne værelser og fælles opholdsstue og køkken. Se mere på Kofoedsmindes hjemmesideside: www.kofoedsminde.dk

Udviklingscentret

Beboeren tilbydes uddannelse og arbejde under deres anbringelse på Kofoedsminde. Dette foregår i Udviklingscentrets regi, hvor der

er ansat socialpædagoger, faglærere, værkstedsassistenter og skolelærer, til at varetage denne opgave. Udviklingscentret består af værksteder og skole, som arbejder ud fra beboerens individuelle plan, hvor formålet er at give beboeren en meningsfuld beskæftigelse som er med til at udvikle de personlige, sociale og faglige kompetencer hos den enkelte. Dette er også med til at give beboeren indblik i arbejds-

Kofoedsminde, landbrug, administration og Højbobygningen anno 2010.

I stalden er der altid tid til en god snak omgivet af hestene Per og Dorte.

livet og give beboeren arbejdsidentitet. Igennem funktionsuddannelsen sættes mål for beboerens liv uden for Kofoedsminde.

Af beskæftigelsesmuligheder på Kofoedsminde er der Cafeen, der bl.a. tilbereder middagsmad til beboer og personale på arbejdsdage. Kreativt hvor der laves alt fra smykker til oppyntning ved vores store havefest for beboerne, desuden er der smedeværksted, snedker, musik, telthold, brændehold, trykkeri og skole. Hovedvægten vil jeg lægge på Kofoedsmindes Landbruget, der er mit daglige arbejde.

Landbruget

I 2008 stod det nye landbrug færdigt. Det nye byggeri skulle afløse det gamle, som tidligere bestod af nogle nedslidte togvogne hvor de daværende heste stod opstaldet, samt en presenningshal til maskinerne. Kaffen måtte nydes i et kælderrum, under en af afdelingerne, så ingen tvivl om at det var tiltrængt.

I bygningerne vi nu har til rådighed er der, opvarmet maskinværksted, maskinhal, undervisningslokale, grønssagsrum, stort drivhus, kontor, køkken samt toilet og badefaciliteter. Men det bedste af det hele, syntes jeg, er et helt afsnit

med hestestald, sadel / foderrum, vandspiltov og et fint lille ridehus.

På landbruget er personalesammensætning fordelt således at Arne og Thorsten, som er værkstedsassistenter, primært har ansvaret for markdrift, maskinvedligeholdelse, drivhus og grønne områderne, samt æbleplantagen. Arealet på Kofoedsminde matrikel passes og vedligeholdes igennem beskæftigelsen på landbruget.

Hestefdelingens er mit hovedansvar, jeg er uddannet socialpæ-

dagog med bachelor i hesten som pædagogisk hjælpemiddel, desuden 27 års erfaring med heste, hvor jeg bl.a. har arbejdet på ridecenter som handicapunderviser. Med dette mener jeg at have grundlag til at skabe et godt fundament for beskæftigelsen omkring hestene.

Kofoedsminde ejer to heste af racen Irish cop. Racen har et utroligt dejligt temperament, og egner sig derfor godt til familiehest. Den er rolig, tålmodig og lærenem. På grund af dens styrke kan den både rides af store som små. Den er nervefast og derfor utroligt god som skovturshest. Den er intelligent og knytter sig hurtigt til (nye) mennesker. Den kan bruges til rideskole, western, turridning, og handicap. Og selv om den er en kraftig koldblod, kan den sagtens gå lettere dressur. Og så springer den utroligt godt i betragtning af dens kraftige, tunge bygning.

Landbrugets tilbud med heste

Arbejdet omkring hestene er forholdsvis struktureret, således at hesten fodres om morgenen og derefter lukkes på fold. Derefter ordnes stalden og om eftermiddagen står den i ridningens tegn og sidst på dagen fodres der af for aften. I weekenderne og helligdage er der

Så er der arrangeret hestevognstur med Silke, til stor nydelse for alle.

Vi hjælper hinanden, skaber venskaber og nyder en tur ude i det grønne.

tre forskellige afdelinger der står for hestepasningen, sammen med beboerne.

Jeg ligger meget vægt på at der skal være en hyggelig atmosfære i arbejdet med hestene, således at det bliver en fornøjelse at komme på arbejde.

Mødet mellem menneske og hest

Det er en sejr at kunne håndtere en stor hest. Det giver selvtillid og styrker rytterens motoriske og sociale kompetencer. Spastikeren, der normalt sidder i kørestol, bliver mobil på en ny måde, og mennesker med ADHD får ro på, når de mærker hestens tillid og imødekommende væsen.

Mine erfaringer er, at relationen med brugeren skærpes, når heste kommer ind i billedet.

Hesten bliver vores fælles projekt. Og jeg synes, at samtalen med brugeren bliver dybere, end hvis vi for eksempel sad og malede sammen.

Jeg kan ikke lide ordet redskab. Det lyder, som om hesten er en ting. Men møder man hesten med respekt og omsorg, får man det mange gange igen, fordi det er et

levende væsen. Ligesom der mellem menneske og hest sker noget ganske særligt, som har pædagogisk værdi.

Hvad styrkes og udvikles hos beboeren

Til slut vil jeg nævne hvilken oplevelse jeg har af, hvad der styrkes hos den enkelte beboer, ved at arbejde med hesten som et pædagogisk hjælpemiddel.

- Relationsdannelse
- Selvtillid
- Selvfølelse
- Omsorg
- Respekt
- Tillid
- Empati
- Motorik
- Sociale kompetencer
- Sammenhold
- Venskaber
- Succesoplevelser
- Plads til det individuelle menneske

Det store arbejde er gået i gang. Per skal gøres klar til at gå for vogn. Vores samarbejde sættes på prøve, her har vi brug for at hinanden.

Behov for nytænkning på boligområdet

Mit eget hjem – hvor blev det af?

Af Per Roholt.

I 1989 afskaffede Serviceloven institutionsbegrebet, og i 2009 fastslog FN's handicapkonvention, at handicappede har ret til egen bolig. Men for handicappede med behov for hjælp til livet i hverdagen er de mange smukke ord i både lov og konvention fortsat en illusion.

For mere end 5000 danskere står i dag på venteliste til egen lejlighed uden udsigt til at rykke frem i boligkøen. For mens behovet vokser, vælger landets trængte kom-

muner at fokusere på hjemtagingsstrategier og nye tilbudsformer, der enten stavnsbinder eller tvangsforflytter handicappede uden hensyn til deres egne ønsker.

- På papiret ser løfterne til samfundets svageste fine ud. Men faktisk er, at alt for mange handicappede borgere reelt er låst til en institution eller tvangsflyttes fra deres hjem til et tilbud i en helt anden ende af landet, hvor de tilfældigvis er født, alene på grund af kommunernes hjemtagingsstra-

tegi, siger direktøren for Socialt Leder Forum, Ib Poulsen.

- Det er sørgeligt, at Velfærdsdanmark står med en venteliste med handicappede borgere, som ønsker at flytte i egen lejlighed, men ingen udsigt har til at kunne slippe væk fra de boliger og tilbud, hvor de er anbragt af myndighederne. De har fået et sæt rettigheder på boligområdet, som de ikke kan bruge til noget som helst, siger direktør Ib Poulsen, Socialt Leder Forum.

Tænk tank om fremtidens handicapbolig

Socialt Leder Forum satte på sin efterårskonference 2010 visionerne for fremtidens boliger til handicappede på dagsordenen. Udgangspunktet var det manifest, som en tænketank under Det Centrale Handicapråd har udsendt med deres tanker om boliger til personer med funktionsnedsættelse.

I debatten på Hotel Nyborg Strand i oktober deltog tre af Tænketanken medlemmer, direktøren for Spastikerforeningen, Mogens Wiederholt, administrerende direktør i Københavns Kommunes Socialforvaltning, Anette Laigaard og Rose Olsen, der er forstander for tilbuddene Vestereng og Ryttervej på Fyn. Her gav de hver

Fra venstre Anette Laigaard, Mogens Wiederholt og Rose Olsen.

Ib Poulsen på talerstolen, Mogens Wiederholt, Anette Laigaard og Rose Olsen.

deres bud på de vigtigste udfordringer i arbejdet med at skaffe relevante boliger til borgere med funktionsnedsættelse.

Institutionen er død, men lever stadig

Ib Poulsen, der selv har deltaget i Tænk tankens arbejde, lagde selv ud med at sætte fokus på det paradoksale i, at man – selv om institutionsbegrebet er afskaffet – stadig ser mange institutioner rundt om i landet.

- De ikke alene ligner institutioner, de arbejder også som institutioner. Derfor er vi nødt til at overveje, hvordan vi skal distribuere service i fremtiden, sagde Ib Poulsen og tilføjede, at han desværre ser en tendens til det modsatte i mange kommuner:

- Blandt andet på grund af økonomien er der mange kommuner, som overordnet set lige nu har den målsætning at give boliger til egne borgere i egen kommune. Det betyder i praksis, at fx de udviklingshæmmede får ringere muligheder frem for bedre mulig-

hed for at vælge egen bolig, sagde Ib Poulsen.

Det frie valg er afgørende

Netop den enkeltes frie ret til at vælge bolig var også helt essentiel for direktøren for Spastikerforeningen, Mogens Wiederholt:

- Vi er nødt til at få gang i debatten om, hvad vi som samfund vil med boliger til handicappede. Vi oplever i stigende omfang, at forældre takker nej til det offentliges tilbud og i stedet forsøger at stable projekter på benene, hvor de bygger boliger til deres egne unge. Jeg har stor respekt for deres energi og ambition, men det er også en falliterklæring for vores system, mente Mogens Wiederholt og fremhævede tre af manifestets punkter som særligt vigtige for debatten.

- Det frie valg er helt afgørende. På boligområdet for handicappede er der ikke frit valg. Lige nu er det styrende princip i kommunerne de tomme pladers tyranni. Hvor er der en tom og billig plads? Men for mig er det vigtigste, at borgerne selv får lov til at bestem-

me. Om de vil bo i en tønde eller et tårn er hamrende lige meget. Derfor er vi nødt til at fokusere på, hvordan vi kan sikre et udbud af boliger til borgere, der er så funktionshæmmede, at de skal visiteres til bolig, så de har reel valgfrihed, sagde direktør Mogens Wiederholt, Spastikerforeningen.

Adskil bolig og service

Mogens Wiederholt pegede også på behovet for at få adskilt bolig og service. Ni ud af ti henvendelser om boliger til Spastikerforeningen handler nemlig om problemer, der opstår, fordi bolig og service hænger sammen:

- Ofte er en handicappet borger jo nærmest en slags siamesisk tvilling med den, man bor sammen med i et botilbud. Så snart man vil på ferie på egen hånd eller på højskole, så har man balladen. For man kan jo ikke tage $\frac{3}{4}$ hjælper med sig. Derfor skal vi have adskilt service og bolig fra hinanden, så man har egen hjælp. Vi skal have gjort op med de nuværende pakkeløsninger, som stadig er hverdag og en reminiscens af det fortsatte institutionsbegreb. Vi er nødt til at udvikle andre og smartere måder at distribuere service på, så man får, hvad man skal have uden at være tvunget til at bo i store klumper inden for reservatet, sagde Mogens Wiederholt, og tilføjede, at han godt er klar over, at det er en udfordring for systemet, der ifølge direktøren har en vanefore-

Mogens Wiederholt.

stilling om, at stort er billigt og småt er dyrt.

- Ingen af os ved, om det er rigtigt. Men vi har en fast forestilling om, at enheder med under 20 beboere ikke hænger sammen, sagde Mogens Wiederholt, der heller ikke anerkendte argumentet om, at de store enheder er en forudsætning for at opretholde et fagligt miljø:

- Personalets interesser må ikke blive en barriere i forhold til at etablere mindre botilbud. Vi må i stedet udvikle måder og strategier, der sikrer faglig udvikling og bæredygtighed, uden at man skal være 15 fysioterapeuter og 15 ergoterapeuter, for at det hænger sammen, sagde Mogens Wiederholt, der også valgte at fremhæve behovet for at få etableret et nationalt udviklingscenter:

- Hvis vi skal flytte vores nuværende mindset om handicap og boliger, er det helt afgørende, at nogen får den faglige forpligtigelse til at skynde på udviklingen, sagde Mogens Wiederholt, der pegede på, at sådan et center fx skal komme med bud på, hvordan vi udvikler strategier for faglig bæredygtighed, nye former for distribution af service samt i det hele taget holder gang i boligdebatten.

Bedre blik for den enkeltes behov

Direktør i Københavns Kommunes Socialforvaltning, Anette Laigaard, står til daglig med ansvaret for at føre visionerne om fremtidens boliger til handicappede ud i livet for hovedstadens mange borgere, og hun erkendte straks, at selv om der er sket "sindssygt meget på 10 år", så er der stadig langt igen. Fra slutningen af 1800-tallet og frem til midten af forrige århundrede var handicapområdet præget af store centralinstitutioner som Sølund, Ebberødgaard og Karens Minde, og blev refereret til som "åndssvageforsorgen". Her havde beboerne hele deres virke og var trukket tilbage fra det omkringliggende samfund. Man forestillede sig ikke, at beboerne havde behov for kontakt

uden for anstalten. Og behovet for kontakt til pårørende forventedes ligeledes at være beskedent. Da Ebberødgaard blev etableret skrev man: "Fortrinlig beliggenhed, kun 20 minutters gang fra Birkerød Station og dog naturligt isoleret ved skov og bakker".

- I dag har vi heldigvis bevæget os i retning af en anerkendelse af borgere med handicap som - netop - borgere. Dvs. individer, som har ret til med- og selvbestemmelse og inddragelse i forhold til egne forhold. Min egen frygt er dog, at vi er ved at komme tilbage til princippet om ro, renlighed og regelmæssighed. For rundt i landet ser jeg meget lækre boligområder målrettet handicappede, men hvad er der indeni, spurgte Anette Laigaard og opfordrede til at fokusere på fagligheden i stedet.

Ny visitationskoncept

Fra 1. januar 2011 indfører Københavns Kommune et nyt styrings- og visitationskoncept, der indebærer, at kommunens borgere billedligt talt bliver udstyret med en rygsæk, der skal indeholde informationer om borgerens funktionsniveau, borgerens sociale handleplan, målsætningerne for det pædagogiske arbejde med borgeren samt et budget, der modsvarer netop den hjælp, borgeren som følge af sit funktionsniveau har brug for. Det bliver myndighedscentret, der i forbindelse med borgerens første møde med forvaltningen får ansvaret for at fylde de relevante

informationer i borgerens rygsæk, især den sociale handleplan samt funktionsevnevurderingen, som kommer til at danne grundlag for, hvilken hjælp borgeren tilbydes. Endelig vil det med tiden også blive myndighedscentrets opgave at udmåle det budget, der skal følge med borgeren til et givent tilbud.

Men også udførerledet vil blive ansvarlig for noget af rygsækkens indhold. Dels i form af pædagogiske målsætninger for arbejdet med borgeren. Dels i form af en årlig opfølgning på borgerens funktionsevne, hvor myndighedscentret og udførerledet skal tale sammen om indholdet i borgerens rygsæk. Er indholdet det rigtige? Eller skal indholdet justeres som følge af et forandret funktionsniveau?

- Der bruges rigtig mange penge på området, men vi kan godt bruge pengene anderledes og bedre, og det skal vi være dygtigere til, sagde Anette Laigaard.

- Vores nye visitationskoncept bygger på fælles principper uanset handicap, men det betyder ikke, at alle behandles ens, forklarede Anette Laigaard, der erkendte, at det kræver både større frihedsgrader og gode evner til at udarbejde individuelle handleplaner og budgetter, der matcher borgerens behov både på kort og langt sigt. Men det kræver også, at kommunernes sagsbehandlere og medarbejderne på de mange tilbud er i stand til at se borgerens udviklingspotentialer og handle på det.

- I den sammenhæng har vi brug for døråbnere, der kan være med til at fighte dørene åbne til beskæftigelse, uddannelse osv, påpegede Anette Laigaard, der også ser en øget anvendelse af ny teknologi som en mulighed:

- Hvis ny teknologi kan hjælpe borgeren til at blive mere selvhjulpent, skylder vi ham at tage den i anvendelse, og vi kan ikke være bekendt at lade være at indføre ny teknologi af frygt for, at det skal koste jobs, sagde direktør Anette Laigaard, Københavns Kommunes Socialforvaltning.

Anette Laigaard.

Rose Olsen.

Støvsugning eller biograftur

Rose Olsen, forstander for botilbuddene Vestereng og Ryttervej på Fyn lagde i sit oplæg vægt på, at de mange gode intentioner i FN's konvention om handicappedes rettigheder er en stor udfordring for den nuværende praksis med tildeling af støtte og ansættelsesforhold.

- Vi skal kunne sikre, at mennesker med handicap kan flytte til en anden bolig eller et andet sted

i landet, har reel valgfrihed mellem at bo alene eller i kollektive boformer, selv kan være med til at definere behovet for støtte i eget hjem der sikrer muligheder for at udfolde sig i livet, sagde Rose Olsen, men fastholdt, det også handler meget om de mennesker, der skal udfylde rammerne og ikke alene om boligtilbuddets fysiske indretning. Derfor skal vi passe på ikke at ende i et normaliseringsstyranni, hvor det vigtigste bliver, at alle har lige store badeværelser.

- Vi skal tage afsæt i, at boligen er borgerens hjem og ikke en enhed i en institution, sagde Rose Olsen og understregede vigtigheden af, at borgeren får mulighed for selv at definere, hvad de vil have støtte til i hjemmet.

Hverdagen skal tilrettelægges individuelt uanset handicappets karakter, og hverdagens rutiner skal være tilpasset den enkelt borger og ikke blindt underkastes kollektive rutiner:

- Hvem siger, at alle skal spise klokken 12, og hvorfor kan man ikke lave natcafeer til de borgere, der ikke kan sove? spurgte Rose Olsen.

Det individuelle hensyn krav er dog ifølge Rose Olsen også et opgør med de nuværende ansættelsesformer til fordel for mere fleksible ansættelsesformer, der fx tager højde for, at borgeren i perioder kan være væk i længere tid fra sit botilbud eller måske fravælger en type service til fordel for en anden.

- I dag standardiserer vi, hvad kan gøres rent, og hvor mange ture i byen man kan få. Men nogle borgere vil måske gerne have gjort mindre rent og en tur mere i biografen. Det kræver imidlertid både en grundig forventningsafklaring mellem borgernes, de pårørendes og personalets ambitioner, lige som vi skal udfordre den institutionelle tankegang på alle niveauer i samarbejdet, sagde forstander Rose Olsen.

Tænketankens tanker

Under overskriften "Mit hjem - mit valg" har en tænketank under Det Centrale Handicapråd i september 2010 udsendt et manifest om fremtidens boliger til mennesker med handicap. I manifestet har Tænketanken taget udgangspunkt i FN's konvention om rettigheder for mennesker med handicap. Her står der tydeligt, at mennesker med handicap skal have mulighed for selv at vælge, hvordan, hvor og med hvem de ønsker at bo – på lige vilkår med andre. Manifestets hovedtanker kan koges ned til følgende slagord:

- Boligen er ramme om livet – en bolig er først og fremmest et hjem og ramme for et liv på egne betingelser
- Man skal selv kunne vælge sin bolig – det er en menneskeret at vælge sin egen bolig
- Boligen og støtten skal være adskilt – mennesker med handicap skal have den nødvendige støtte – uanset hvordan han eller hun bor
- Boligmarkedet skal være inkluderende og tilgængeligt – mennesker med handicap skal have mulighed for at bo som alle andre – blandt alle andre
- Medarbejderne skal have høj faglighed – at arbejde med mennesker med handicap kræver viden, høj faglighed og etik
- Et udviklingscenter skal følge og støtte arbejdet – der skal skub i udviklingen, hvis "Mit hjem – mit valg" skal blive til virkelighed

Tænketanken mener selv, at manifestets løfter og retningslinjer bør være fundamentet for arbejdet med fremtidens boliger for mennesker med handicap og opfordre alle, både fagprofessionelle, politikere og borgere til at tage del i debatten om, hvordan visionerne kan realiseres.

Læs mere om Tænketankens arbejde på www.dch.dk

Melodi Grand Prix 2010 for handicapbands

Af Stig Bahl Jensen og Henning Weisdorf, VASAC Slagelse, Slagelse kommune.

VASAC Band vandt

Det blev VASAC Band fra Slagelse der vandt årets Melodi Grand Prix for Handicapbands. VASAC Slagelses andet band, Sunshine Band, opnåede en delt fjerde plads. Det er første gang, at én by har fået udvalgt to bands til Grand Prix for Handicapbands.

1200 gæster fra hele landet indfandt sig den 30. oktober 2010 i

Superligaklubben 'Sønderjyskes' sportshal i Haderslev for at se ti brugerbands dyste om æren og trofæet ved årets Melodi Grand Prix for handicapbands.

Pompøst, flot og velgennemført

Melodi Grand prix for handicapbands bliver holdt hvert år og er en stor festdag for alle involverede. Arrangementet holdes på skift

rundt om i landet. Sidste år var Slagelse vært ved det musikalske slag, som fandt sted i Antvorskovhallen.

Dette års show var om muligt mere pompøst og endnu flottere og velgennemført end nogensinde før. Stor stor ros til Haderslev for et fantastisk arrangement, som på det nærmeste fik FC Sønderjyskes gigantiske sportshal til at ryste, da

VASAC Slagelse er et socialt arbejdsmarkedscen-
ter til personer, som ikke kan opnå beskæftigel-
se på det ordinære arbejdsmarked på normale
vilkår.

Vi er en del af Slagelse Kommunes afdeling for
Handicap og socialpsykiatri, men servicerer også
andre kommuner, der ønsker at benytte vores
specialiserede kompetencer.

For yderligere information, kontakt gerne
VASAC Slagelse
Udviklingskonsulent Stig Bahl Jensen
Tlf 58 56 81 58 / mobil 29 46 48 86
sbjen@slagelse.dk

eller

Bandansvarlig Henning Weisdorf
Tlf 58 56 81 63
henwe@slagelse.dk

aftenen kulminerede med vinder-
nes udnævnelse.

Sunshine Band

Sunshine Band, som deltog for
første gang, tog den enorme
opmærksomhed og sommerfug-
lene i maven med ophøjet ro og
professionalisme. De spillede og
sang som havde de aldrig foretaget
sig andet. Der var desværre et tek-
nisk problem med Jespers mikro-
fon, men Jesper tog affære og sang
med en sådan kraft, at man allige-
vel kunne høre hans fine ryst imel-
lem bandets elektriske trommer og
guitarer og publikums jublen. En
rigtig flot indsats fra debutanter-
ne fra Sunshine Band rakte til en
flot delt fjerde plads, som de med
sikkerhed vil huske fremover, og
i øvrigt helt sikkert vil kæmpe for
at forbedre ved næste års musik-
brag.

Svedperler på panden

VASAC Band har både deltaget og
vundet før. De havde under øvning
op til årets Grand Prix haft lidt
problemer med deres sang og der-
for ændret lidt på både tempo og
attitude, men gav den fuld gas. Da
juryen voterede for at finde frem

til de tre bands, der skulle i fina-
len, havde bandets medlemmer
nervøse svedperler på panden.
Endelig kom meldingen: Mikey
Rean fra Varde, Bali fra Odense
og minsandten VASAC Band fra
Slagelse skulle dyste om 1., 2. og 3.
pladsen.

Fantastisk energi

Da VASAC Band gik på scenen for
anden gang var det med en fanta-
stisk energi. De rockede, charme-
rede og spillede alt hvad de har
lært på fuldt drøn ud i den menne-
skespækkede gigantiske sportshal,
og da afgørelsens minutter kom,
var ingen i tvivl om, hvem der skul-
le løbe af med dette års sejr, check,
blomster og Grand Prix trofæ -
VASAC Band.

VASAC Band gjorde det igen,
ganske ligesom i 2008, men den-
ne gang med langt mere energi i
deres optræden. Fantastisk præ-
station er en underdrivelse. Det
var simpelthen ustyrlig flot gået
drenge.

Brødrene Olsen

Brødrene Olsen indtog senere
scenen med "Smuk som et stjerne-
skud" og andre popslagere, men
ingen i Haderslev sportsarena var
lørdag aften i tvivl om, at drenge-
ne fra Slagelse var konger.

Alle os der var med og oplevede
både Sunshine Band og VASAC
Band i weekendens musik battle,
fik nogle uforglemmelige timer,
både sammen med musikerne og
som tilskuere i Haderslev."

Jeg - Du relationen

Informationsteknologi med fokus på nærvær og samspil giver nye muligheder for at kommunikere med beboerne

Af Lisa Præbel, Eli Nesteby, Rie Martekilde og Kirsten Grønborg, Rønnebærgården, Bostedet Østerled, Gentofte.

Da vi som pædagoger på Rønnebærgården på Bostedet Østerled allerede i 2007 gik ind i et kommunikationsprojekt om implementering af kommunikationsteknologi, var hovedformålet at facilitere og støtte beboernes muligheder for at udtrykke deres ønsker og behov. Hvad vi ikke anede dengang, var, at vi var i færd med at opnå en ny dimension i samspillet med beboerne.

Kommunikationsprojekt

I 2007 iværksatte Rønnebærgården på botilbuddet Østerled et kommunikationsprojekt i samarbejde med Videns - og Kommunikationscentret i Hillerød. Rønnebærgårdens beboere skulle introduceres til informations- og kommunikationsteknologi (IKT). Tanken var at få de svagest kommunikerende beboere til at formulere ønsker og behov samt give dem valgmulig-

heder og medindflydelse på deres eget liv.

Med udspring i dette projekt blev vi samtidig i 2007 udpeget som deltagere i det fællesnordiske projekt "det gode samspil" under NVC, hvilket blev en enestående mulighed for inspiration, motivation og ny fælles erkendelse og viden.

Socialt behov

Som projektdeltagere havde vi fra begyndelsen et fælles udgangspunkt: Uanset handicap har man som menneske et socialt behov og ønsker kontakt. Udfordringen var, med bistand fra den eksterne projektkonsulent:

1. At finde de redskaber og metoder, der var væsentlige for at stimulere og støtte den enkelte beboers mulighed for kommunikation og dermed mere selvbestemmelse
2. At erhverve viden om udvalgte programmer og værktøj, såsom internetmedier (Herbor og Skype), pictogrambiblioteker (Boardmaker) til bl.a. at lave kommunikationstavler og billedbøger på computer (Mediamixer).

Fagligheden i fokus

Det skulle snart vise sig, at forudsætningerne for at kommunikationsteknologien skulle kunne give de ønskede resultater, også var et spørgsmål om noget ganske andet

Rønnebærgårdens beboere

og mere grundlæggende end teknologiske kompetencer. Vi blev i løbet af projektet klar over, at hvis vi skulle nærme os IKT'en, måtte vi tage nye favntag med vores pædagogiske praksis og forståelsen af vores egen pædagogiske rolle både som enkeltpersoner og som gruppe.

De månedlige projektmøder, hvor vi i gruppen havde afsat en dag sammen med projektkonsulenten fra Kommunikationscentret, var fyldt med faglige refleksioner. 'Hvad siger jeg i samspillet med beboeren - hvad siger du? Og hvordan kan vi sammen finde en metode, som gør at beboeren bliver hørt og forstået?', var spørgsmål, der blev ved med at vende tilbage.

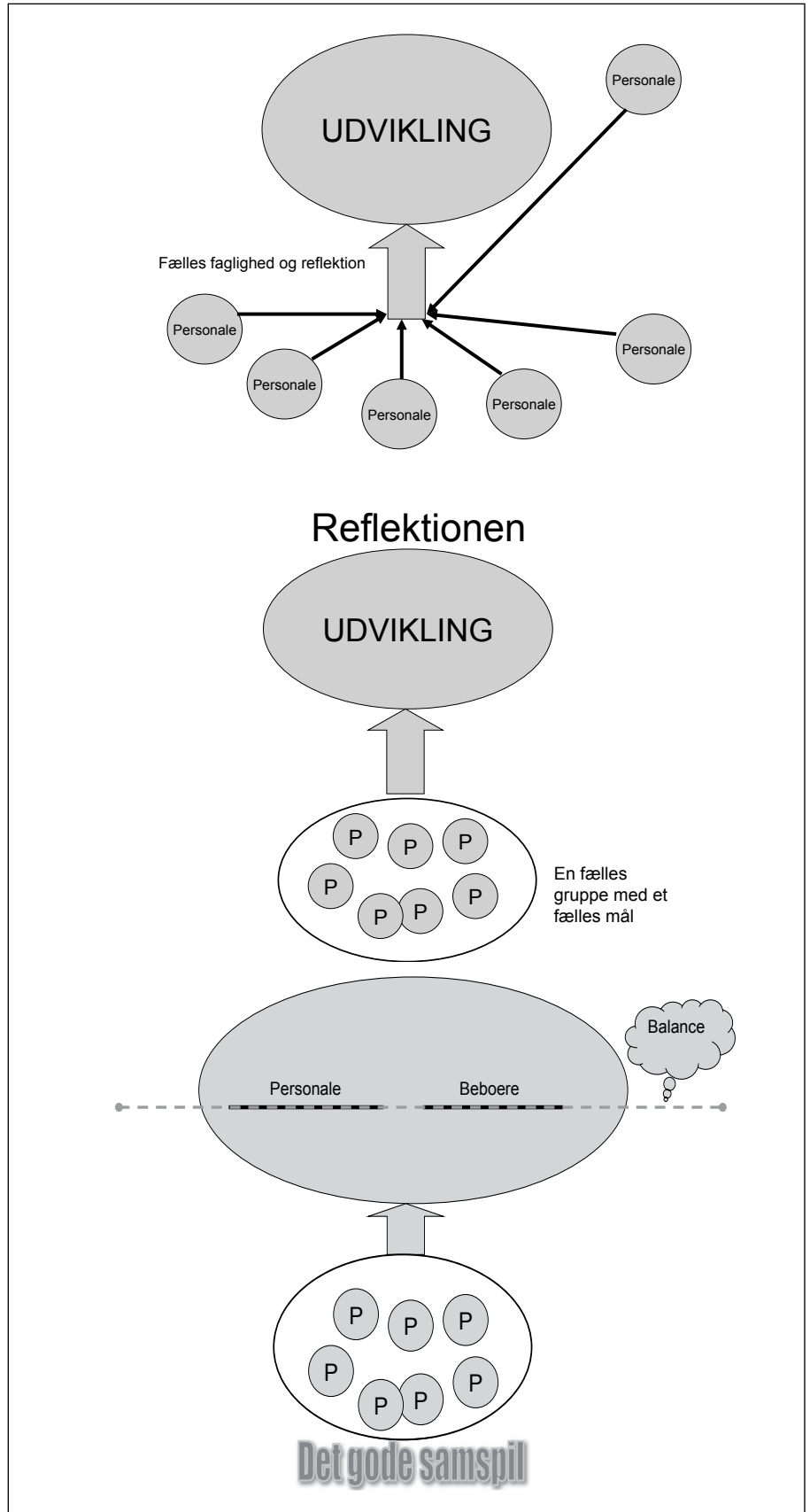
Beboerne tager initiativ til kommunikation

Det er stadig disse refleksioner, der fylder mest, og som har givet størst udbytte i relationen med beboerne.

Beboerne er vokset på hver deres måde. De udtrykker sig tydeligere, enten verbalt eller med kropssprog. Og når vi spørger, får vi ikke bare et "ja", men et svar, som den enkelte faktisk har overvejet.

Beboerne siger også mere til og fra, og de er blevet mere uafhængige af personalet. Det skyldes ikke mindst indførelsen af billedtavler med dagens aktiviteter og personale. I hver enkelt beboers lejlighed hænger en individuel tavle, fyldt med billeder og Boardmakersymboler, der gør beboeren i stand til selv at orientere sig om, hvad der skal ske i løbet af dagen. Og det er ikke længere uhørt at en beboer tager selvstændige initiativer i planlægningen. Med tavlens udskiftelige billeder er det let at bytte rundt på dagens program eller sætte andre billeder op.

Når pædagogikken møder IKT'en
Redskaber er selvfølgelig en forudsætning, men selv med de rette redskaber når man ikke længere,

end hvad der er skabt grobund for i samspillet med beboeren. Efter vores overbevisning skal årsagen til de positive resultater også hentes i det fokus, der er på den enkelte beboer takket være projektet og dets indhold.

I en travl dagligdag har projektet gjort det 'legalt' at afsætte individuel tid sammen med beboeren til at hjælpe med at læse og sende e-mails i det specialtilpassede E-mail program Herbor eller kigge på billeder fra sidste ferie og billedliggøre den kommende ferie indhold.

I dette tidsrum behøver vi ikke tænke på alle de andre arbejdsopgaver, vi også skal nå, men kan lægge alt andet til side og intensivere muligheden for det nærvær, vi gerne vil have sammen med beboeren. Beboerne kan udtrykke mange ting med de rigtige redskaber og ikke mindst nærværet i samspillet.

Samspillet foran computeren med beboeren er et godt udgangspunkt for en ligeværdig relation. Computeren udgør "et fælles tredje", noget beboeren og vi, som personale kan være sammen om. Vores nysgerrighed og interesse for noget nyt har ligeledes haft en afsmittende effekt på beboerne.

Én fælles gruppe, ét fælles mål

Selvom projektet officielt blev afsluttet i 2008 har vi kunnet videreføre vores vidensudvikling og vidensdeling gennem deltagelse i det nordiske projekt "DET GODE SAMSPIL" Vi er taknemmelige for, at vi har haft både en ekstern konsulent og nordiske kolleger til at hjælpe os med at samle trådene, få øje på fremskridtene i perioder af modgang og ikke mindst ruste os til at løse opgaven i fællesskab.

Det har indimellem været hårdt arbejde, men den indbyrdes forpligtigelse, der ligger i projektarbejdet, opleves samtidig som positivt. Og som gruppe føler vi os langt stærkere nu, end tidligere.

Det tvinger os til hver dag at reflektere over: Hvordan har kon-

takten til beboerne været i dag? Selv om der stadig er dage, hvor vi har lyst at gemme os lidt, fordi der er så mange andre ting, vi også skal tage os af, tør vi nu tale åbent om det og hjælpe hinanden.

Det er jo reelt, at vi ikke altid kan nå det hele. Og det skal respekteres. Men det er samtidigt også blevet legitimt at sige: 'Er der noget jeg kan gøre for dig, så du får tid til at prioritere kommunikationen højt?' Vi er blevet klogere på hinanden og hvordan vi bedst kan støtte hinanden.

Det nordiske projekt "det gode samspil"

For os som gruppe og for vort videre arbejde har det været meget frugtbar og givet en kontinuerlig inspiration og motivation at være i dialog med vore nordiske kolleger gennem projektet "det gode samspil". Vi har delt viden og erfaringer gennem de næsten to år projektet har eksisteret. På arbejds-konferencerne i Oslo og København er vi blevet mere bevidste om, hvad der udover de pædagogi-

ske redskaber og metoder gør relationen og samspillet til "det gode samspil".

Vi har forsøgt at nærme os en beskrivelse af det "ubeskrivelige", nærværet, ligeværdigheden og har ved fælles anstrengelser erkendt, at der skal flere forskellige angrebsvinkler til i et forsøg på en forståelse.

Vi har bl.a. fundet inspiration i "jeg - du relationen" som den ses hos Martin Buber med dens eksistentiaalistisk/ religiøse tilgang og hos Merleau-Ponty, som tager afsæt i det kropslige perspektiv, hvor det lidt forsimplet er på grund af kroppen, at man får identitet og eksistens.

Samtidig er vi igennem projektet blevet meget bevidste om, at den nødvendige tilgang til nærværet i samspillet forudsætter faglige, men ikke mindst specielle personlighedsmæssige kompetencer - en risikovillighed og autenticitet hos den enkelte medarbejder til at turde være hudløs og uforbeholden i forhold til samspillet med den enkelte beboer.

HØSTFESTIVAL i Hammer Bakker

Af Henning Jahn.

Som sædvanlig var der fyldt godt op på pladsen til den årlige Høstfestival arrangeret af AK-Dagtilbud i Ålborg Kommune.

Som sædvanlig foregik Høstfestivalen i smukke omgivelser i området ved den tidligere centralinstitution i Hammer Bakker.

Der var masser af musik og konferencier var Jacob Haugaard.

Der var også noget, der var usædvanligt! Der var nemlig et udenlandsk band på scenen. Lifeworks All Stars var kommet helt fra USA for at optræde.

Lifeworks All Stars er et brugerband fra organisationen Lifeworks, der yder støtte til mere end 600 udviklingshæmmede i almindelige jobs i Minneapolis / St. Paul i Minnesota.

Bandet er blevet til efter inspiration fra Danmark. Ledende medarbejdere og brugere har i flere omgange været her og har bl.a. overværet Melodi Grand Prix for handicapbands. Det har ført til at man hos Lifeworks, som en fritidsbeskæftigelse har startet bandet All Stars.

I USA er begrebet brugerbands relativt ukendt. Musikken bruges næsten udelukkende som terapi og ikke til optræden eller som noget man kan dyrke af ren interesse.

All Stars havde til høstfestivalen også en selvdigtet og selvkomponeret sang på repertoire. Sangen udtrykte bandets bekymring over olieudslippet og branden på boreplatformen i Golfen og benzinsel-

skabets indsats (eller mangel på samme) i denne forbindelse.

Når Lifeworks All Stars stod på scenen i Hammer Bakker skyldtes det ikke mindst at der er udviklet gode relationer mellem AK-Dagtilbud og organisationen Lifeworks, i

kraft af gensidige studiebesøg, de to tilbud imellem.

Ved besøget i anledning af Høstfestivalen, blev der arrangeret rundvisning så Lifeworks All Stars også kunne se de mange aktivitets-tilbud i AK-Dagtilbud.

Se flere billeder de næste 2 sider

Appetitvækkeren

Af Hans Christian Hansen

Den syge forbryder

Titlen på Handicaphistorisk Tidsskrift nummer 24 er: Den "syge" forbryder.

Temaet belyser den tidsubestemte straf. I forordet skriver Birgit Kirkebæk: "Er det en sygdom, der kan bedres kirurgisk, som tilhængere af lobotomi synes at have ment? Eller er der tale om sociale problemer, der kan behandles pædagogisk og socialt?"

De fire forfattere der behandler emnet er John Bertelsen, Birgit Kirkebæk, Jesper Vaczy Kragh og Lars Sandberg.

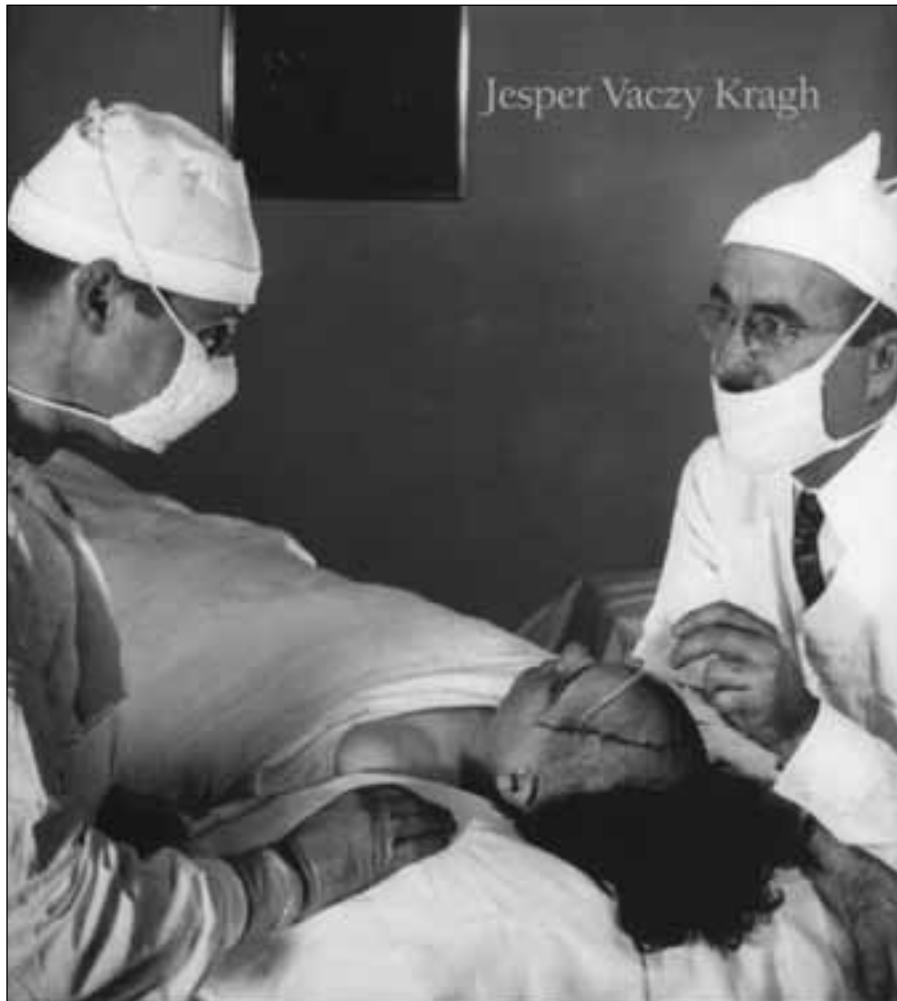
Der kan tegnes abonnement på Handicaphistorisk Tidsskrift på www.handicaphistoriskselskab.dk

DEN "SYGE" FORBRYDER

Handicaphistorisk Tidsskrift 24

Dansk psykologisk Forlag

Det hvide snit

I Danmark blev der udført mindst 4.500 operationer af "det hvide snit" i perioden fra 1939 til 1983. Det var primært psykiatriske patienter, der blev behandlet med "det hvide snit", som også blev kaldt lobotomi. Men også mange udviklingshæmmede blev behandlet med denne hjerneoperation. I bogen "Det hvide snit - Psykokirurgi og dansk psykiatri 1922 - 1983, beskriver ph.d. i medicin-historie Jesper Vaczy Kragh baggrunden for behandlingen. I bogen belyses hvordan behandlingen blev en meget anerkendt hjerneoperation.

Jesper Vaczy Kragh

Det hvide snit

Psykokirurgi og dansk psykiatri
1922 - 1983

Forlag: Syddansk Universitets-
forlag

Det hvide snit

Psykokirurgi og dansk psykiatri 1922-1983

Problemskabende adfærd

I bogen "Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning" belyser forfatteren Bo Hejlskov Elvén forskellige typer af problemskabende adfærd. Bogen giver også nogle enkle metoder til at forebygge og håndtere disse adfærdsformer.

I kapitlet "Rogivende pædagogik" giver forfatteren en række eksempler på hvordan man kan forebygge uhensigtsmæssig adfærd. Undgå øjenkontakt, undgå berøring, afledning, respekter det personlige rum, tal roligt og giv efter er nogle af eksemplerne.

Bo Hejlskov Elvén tager ikke æren alene. Han har blandt andet ladet sig inspirere af klinisk psykolog A. McDonnell og hans metode "low arousal".

Bogen indeholder en række eksempler med både børn og voksne.

Bo Hejlskov Elvén
Problemskabende adfærd ved
udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning
Dansk psykologisk Forlag

Autisme og Aspergers syndrom

Forfatteren til bogen "Autisme og Aspergers syndrom, Uta Frith er professor ved University College i London. Hun har tidligere udgivet en række bøger og artikler om autisme. Nu er denne bog, der udkom på engelsk i 2008 oversat til dansk.

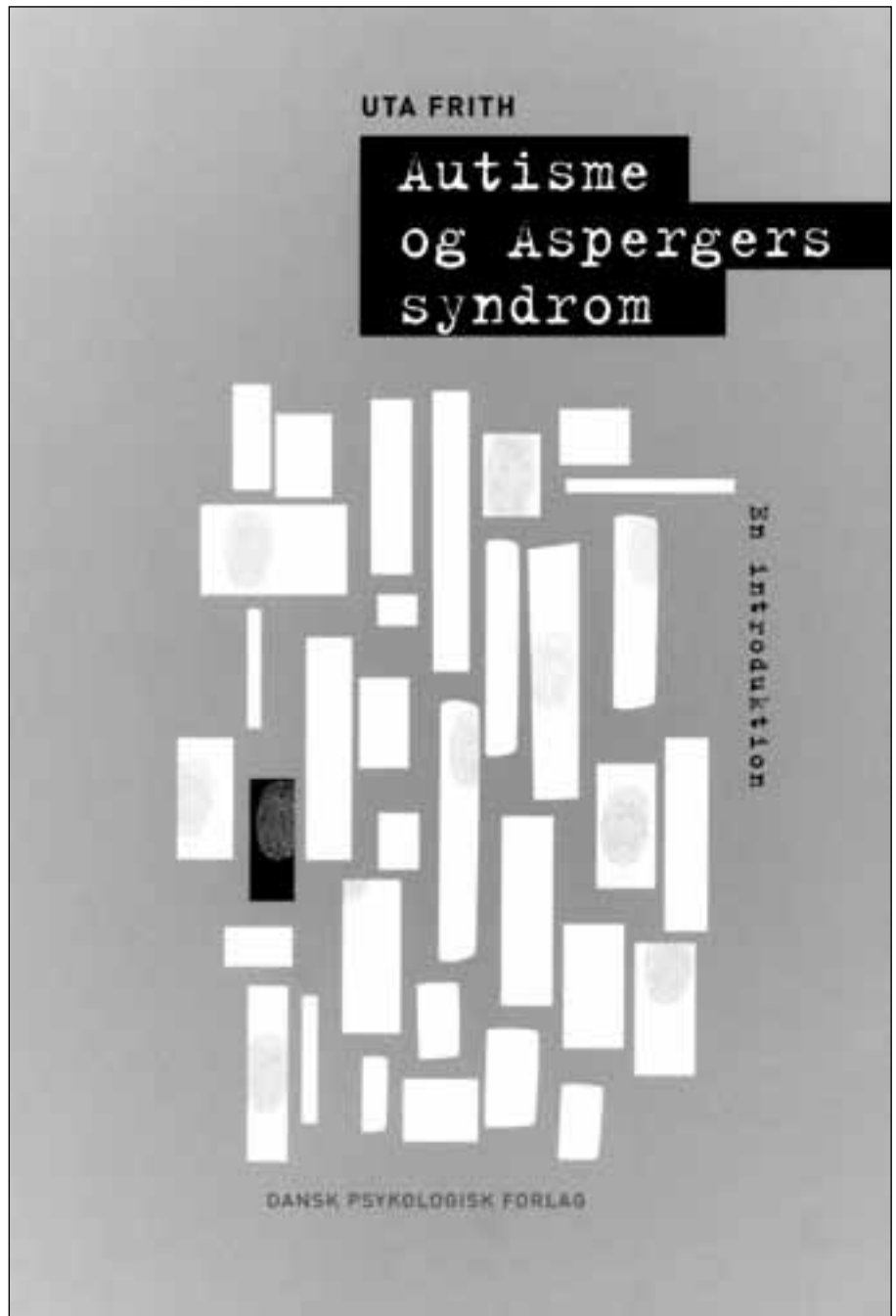
Bogen giver en introduktion og et overblik over den viden vi har i dag om autisme og Aspergers syndrom. I bogens forord skriver psykolog Kirsten Callesen: "Jeg anbefaler denne bog til enhver, som for første gang skal til at begribe autismsens gåde, og til de mange forældre og fagpersoner, som vil sætte pris på Uta Friths yderst velskrevne og opdaterede perleviden om autisme.

Uta Frith

Autisme og Aspergers syndrom

En introduktion

Dansk Psykologisk Forlag

Ebberøds historie

En stor del af Ebberødgårds smukke bygninger er i dag omdannet til lækre lejligheder og solgt til private. Omkring 200 familier er flyttet ind på området. En af dem der er flyttet ind på området er Ove Elvekjær. I bogen "Ebberøds historie" fortæller Ove Elvekjær om stedets historie.

Forfatteren flyttede til Ebberødgård eller Svaneparken i 2001. Han blev optaget af omgivelserne og stedets historie. Institutionen for mennesker med udviklingshæmning er i dag reduceret, men der bor stadig omkring 190 udviklingshæmmede og cirka 140 har deres arbejdstilbud i området. Ebberøds historie skitserer stedet historie fra tidernes morgen til i dag.

Bogen er illustreret med smukke billeder fra området.

Ove Elvekjær

Ebberøds historie

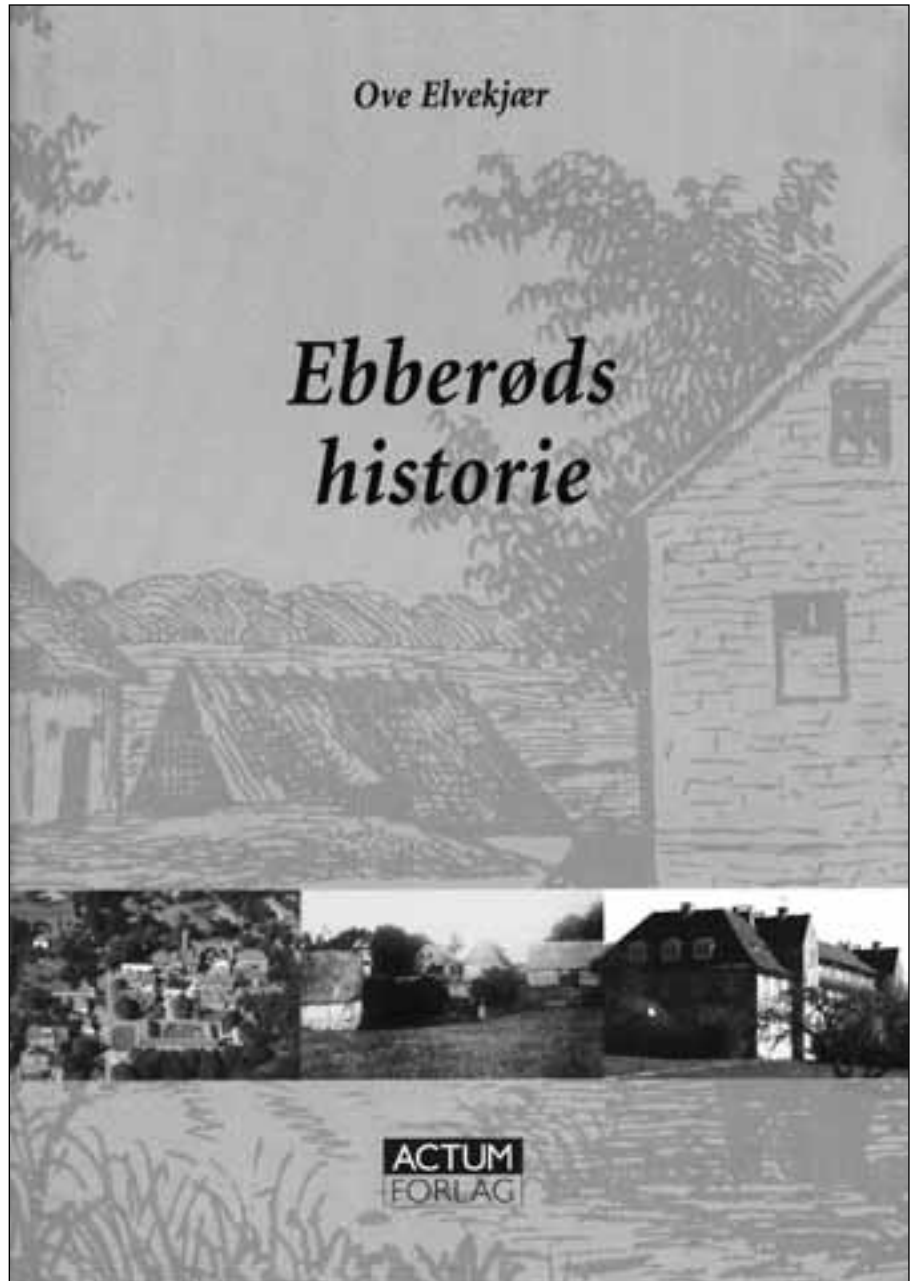
Bogen fås ved henvendelse til forfatteren

Ove Elvekjær

Biskop Svanes Vej 62 C, 1. th.

3460 Birkerød

Tlf. 45 94 17 30

Tilbudsportalen

**Kig ind på
Tilbudsportalens hjemmeside på:
<http://www.tilbudsportalen.dk>**

Formålet med Tilbudsportalen er at styrke grundlaget for valg af konkrete tilbud til den enkelte borger indenfor områderne udsatte børn og unge, handicappede og socialt udsatte.

I Tilbudsportalen kan du søge og sammenligne de tilbud som er omfattet. Du kan søge på geografi, målgrupper, tilbudstyper, ydelser eller fritekst.

Du kan enten søge på enkelte kategorier eller en kombination af kategorier fx indenfor en region, en bestemt tilbudstype, til en bestemt målgruppe eller/og en bestemt ydelse.

Du kan efterfølgende sammenligne de relevante tilbud og vælge hvilke oplysninger du vil sammenligne på.

Det er Styrelsen for Servicestyrelsen der administrerer Tilbudsportalen jf. § 14 i Lov om Social Service

VISO

TIL DIG, DER ER NOGET SÆRLIGT

**Kig ind på hjemmesiden: <http://www.servicestyrelsen.dk>
og klik på linket VISO**

VISO er en videns- og specialrådgivningsorganisation, der skal sikre, at borgere med handicap og svære sociale problemer får den bedst mulige hjælp og støtte. VISOs opgave er at yde specialrådgivning til både kommuner, borgere og kommunale, regionale og private tilbud i de mest komplicerede og specialiserede enkeltsager. Og kommuner kan desuden få hjælp til udredning af deres borgere, når det handler om de få mest specialiserede og komplicerede enkeltsager.

Videnscentre under VISO:

Videnscenter for Autisme
 Videnscenter for Bevægelseshandicap
 Videnscenter for Døvblevne, Døve og Hørehæmmede
 Videnscenter for Døvblindblevne
 Videnscenter for Døvblindfødte
 Videnscenter om Epilepsi
 Videnscenter for Hjerneskade
 Dansk Videnscenter for Ordblindhed
 Dansk Videnscenter for Stamen
 Videnscenter for Synshandicap
 VIKOM
 Hjælpemiddelinstitutet
 Center for Små Handicapgrupper
 Videnscenter for Socialpsykiatri

Forlaget Udvikling

Spurvedans
Kofoedsmindes historie
 Af *Oda Lauritsen*

Kofoedsminde er en specialinstitution for voksne, domsanbragte, udviklingshæmmede. I 2006 og 2007 besøgte forfatteren Oda Lauritsen gentagne gange Kofoedsminde i Rødbyhavn på Lolland. Oda Lauritsen fulgte livet på Kofoedsminde, interviewede beboerne, indsamlede oplysninger fra det gamle Rødbygård og fik en række tidligere forstandere på Kofoedsminde til at bidrage til bogen. I bogen indgår også forfatterens egne refleksioner og de tanker besøgene på Kofoedsminde igangsatte hos Oda Lauritsen. På den måde belyser bogen institutionen fra en række forskellige synsvinkler over en længere årrække.

Pris kr. 250,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
 Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
 Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmning og socialt netværk

Af Hans Christian Hansen

I bogen giver forfatteren en indføring i, hvordan opfattelsen af udviklingshæmmedes sociale netværk har udviklet sig historisk. I den forbindelse illustreres blandt andet det frivillige arbejde med netværk som besøgs- og pakketanterne har udført. På baggrund af danske og internationale undersøgelser dokumenteres værdien og vigtigheden af, at udviklingshæmmede har socialt netværk, og der gives anvisninger på metoder og hjælpemidler, som pædagogisk personale og støttepersoner kan anvende, når de skal hjælpe og vejlede udviklingshæmmede med at udvikle og bevare socialt netværk.

Pris kr. 150 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Mediepædagogik

Redaktion Lisbeth Bruus-Jensen

Demokrati og ytringsfrihed - hæfte om arbejdet med mediepædagogik med udviklingshæmmede. Udgivet i samarbejde med Landsforeningen LEV.

Pris kr. 30 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
 Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
 Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Forlaget Udvikling

Fra rejseseleder til stifinder

Af Peter Westergaard Sørensen

At være rejseseleder indebærer, at jeg udstikker målet for, hvor den anden skal hen. Jeg kender den rigtige vej samt alle seværdighederne undervejs.

At være stifinder indebærer derimod, at jeg får målet udstukket af den anden. Jeg peger på mulige veje at gå, og jeg accepterer, at målet forandrer sig undervejs. Seværdighederne finder vi sammen.

Stifinderen er den nye pædagogrolle. Stifinderen hænger sammen med de samfundsmæssige forandringer, der sker omkring os, og ikke mindst med den ånd, der hersker i Lov om social service fra 1998.

En inspirerende bog af Peter Westergaard Sørensen om pædagogens ændrede rolle fra rejseseleder til stifinder.

112 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms
+ forsendelsesomkostninger.

De glemte

Nye perspektiver på udviklingshæmning og socialt netværk

Af Hans Christian Hansen

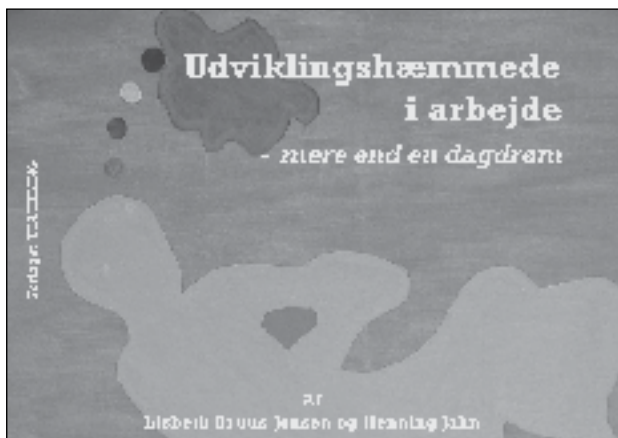
I bogen, der er en opfølgning af forfatterens bog „Udviklingshæmning og socialt netværk“ bliver der kastet lys på fortidens og nutidens behandling af en overset og glemt gruppe af udviklingshæmmede. Det dokumenteres, at manglende socialt netværk ikke kun er et historisk fænomen. I dag lever hundredvis af udviklingshæmmede på amtslige botilbud uden nogen form for kontakt udefra.

Der bliver givet en række konkrete bud på, hvad vi kan og bør gøre for at afhjælpe situationen.

172 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmmede i arbejde – mere end en dagdrøm

Af Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn

Bogen der blandt andet sætter fokus på udviklingshæmmedes integration på arbejdsmarkedet. Forfatterne peger i bogen på nye veje, der kan udvide udviklingshæmmedes jobmuligheder på arbejdsmarkedet. Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn fremlægger en vidtfavnende og aktuell gennemgang af udviklingshæmmedes deltagelse i arbejdslivet.

Pris kr. 200,- inkl. moms
+ forsendelsesomkostninger.

Jeg er OK som jeg er

Af Peter Westergaard Sørensen

Udviklingshæmmede har været udsat for rigelige mængder af opdragelsesforsøg i deres opvækst og i mange tilfælde langt ind i deres voksenliv. Sådan introducerer Per Westergaard Sørensen temaet i hans bog "Jeg er OK som jeg er". Med udgangspunkt i praksis giver forfatteren herefter en bred gennemgang af emnet. Teorier og den praktiske virkelighed forbindes på en fremragende måde, og ikke mindst med stor respekt og solidaritet i forhold til mennesker med handicap.

Peter Westergaard Sørensen har tidligere udgivet bogen "Fra rejseleder til stifinder". Bogen henvender sig til alle faggrupper, der arbejder i handicapområdet, men også til pårørende, politikere, embedsmænd og andre der vil styrke deres viden og indsigt på dette område.

Pris kr. 200 inkl. moms
+ forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Forlaget Udvikling

Dansemusen

Af Lars Holmgaard Jørgensen

Stedet er Åndssvageforsorgens Center V i Hammer Bakker ved Vodskov i Vendsyssel. Bogen beskriver 1960'erne, hvor så mange forhold ændredes for den store gruppe af medborgere, som dengang bar betegnelsen "åndssvage", og som for størstedelens vedkommende var samlet på gigantinstitutioner, anstalter som den i Hammer Bakker. Vi følger en stor dreng, hvis far arbejder ved forsorgen, og vi følger en voksen åndssvag mand - i den turbulente tid, som 1960'erne var for både de åndssvage og for de mennesker, der arbejdede med dem - og for den lille by, hvis eksistens i høj grad var afhængig af anstalten i Bakkerne. Mange af de personer, der optræder i bogen, lever eller har levet i det virkelige liv - på den tid, der skildres i bogen. Bogen er skrevet som fiktion, og ikke alle begivenheder, som personerne i fortællingen drages ind i, er hændt. Bogens forfatter, Lars Holmgaard Jørgensen, er født i 1952 i Vodskov af forældre, der arbejdede på Statens Åndssvageforsorgs Center V i Vodskov. Pris kr. 150,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Udviklingshæmning og brugerinddragelse - "det er mig, der bestemmer her...!?"

Af Mona Burgdorf Herskind

I bogen kaster forfatteren Mona Burgdorf Herskind lys på betingelserne for brugerinddragelse og brugerindflydelse for mennesker der er udviklingshæmmede. Det er en gedigen, grundig og meget inspirerende bog, der også peger på udfordringerne i arbejdet for at realisere brugerinddragelse. I bogen giver Mona Burgdorf Herskind de udviklingshæmmede ordet. Ved hjælp af kvalitative interviews med udviklingshæmmede fremkommer herlige kritiske udsagn som "Der er hele tiden nogen der blander sig i vores forhold - vi må snart ingenting - de tror de skal dirigere det hele - de jager så'n med os - vi skal skrue ned for fjernsynet." Men brugerinddragelse afdækkes også gennem det professionelle personales øjne. På den måde giver bogen et nuanceret billede af hvordan det står til med brugerinddragelse hos mennesker der er udviklingshæmmede.

Mona Burgdorf Herskind er cand. scient. soc. fra Aalborg Universitet og områdeleder for ti forskellige dag- og døgntilbud for voksne udviklingshæmmede.

Pris kr. 280,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

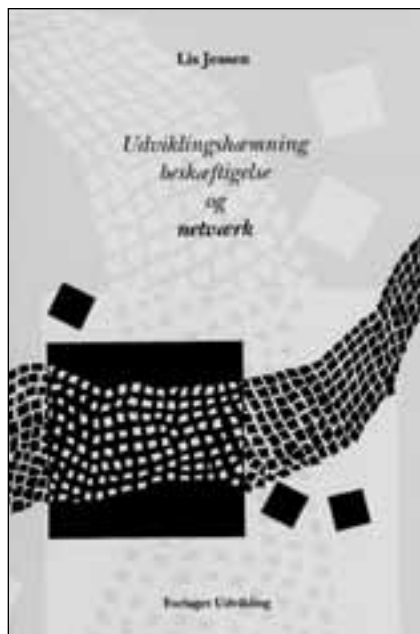

Bøgerne kan bestilles på

Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.

Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmning, beskæftigelse og netværk

Af Lis Jessen

Hvad sker der med det sociale netværk, når man skifter job fra et beskyttet værksted til et job på det almindelige arbejdsmarked? Det belyser Lis Jessen i bogen "Udviklingshæmning, beskæftigelse og netværk". Ét af svarene lyder: "Jeg kender mange flere. Alle ved, hvem jeg er og snakker med mig. Før var det kun dem fra værkstedet, man snakkede med og ikke andre." En anden fortæller: "Jeg har det bedst med, at de personer, jeg omgås, er på samme niveau, som mig." Men hun fortæller også om en god ikke-handicappet kollega: "Vi hilser på hinanden, når vi ser hinanden og skriver sammen på mobilen." En række andre tankevækkende udsagn fremlægges i bogen. Udsagn fra mennesker der selv har oplevet forandringen. Bogen giver også et godt teoretisk og historisk indblik.

Lis Jessen er cand. mag. fra Århus Universitet og afdelingsleder på et beskæftigelsestilbud der støtter mennesker der er udviklingshæmmede på det ordinære arbejdsmarked.

Pris kr. 225,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Med liv og Sjæl

Af Rita Møller Nielsen

"Med liv og sjæl" er historien om Rita Møller Nielsen og hendes arbejde for udviklingshæmmede.

I bogen skildrer hun i dagbogsform udviklingen fra 1961 til 2004 i arbejdet for udviklingshæmmede. Det er en konkret, nærværende og hjertevarm skildring af institutionslivet. I bogens indledning til læserne argumenterer forfatteren for åbenhed på dette område: "Jeg har valgt åbenheden. Det er der brug for på det her område. Det er ingen skam at være handicappet. Det er ikke noget, der skal gemmes væk og skjules."

I forordet til bogen skriver Helen Jørgensen "Med liv og sjæl" bør være lærebog på alle landets seminarier. Her får de studerende virkelig noget, der fortæller om fortid og nutid skrevet af en kvinde med hjertet på rette plads."

Rita Møller Nielsen blev uddannet som omsorgsassistent i 1964 og har siden 1969 været leder på forskellige institutioner på handicapområdet.

Pris kr. 225,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på

Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.

Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Forlaget Udvikling

Kampen for et godt liv

Af Jytte Faureholm

"Man må jo kæmpe for det", siger Anders. Og det har han og de øvrige børn i bogen her gjort.

De 23 børn er vokset op med en mor, som er udviklingshæmmet. Forfatteren har fulgt børnene gennem 10 år – fra de var ca. 10 år til de var ca. 20 år gamle. I bogen fortæller børnene om deres oplevelser og hverdags erfaringer.

Bogen henvender sig til professionelle, som er i kontakt med familier, hvor en eller begge forældre er udviklingshæmmede. Støtten fra det offentlige er nemlig helt nødvendig i familien. Og både børn og mødre har ressourcer, som de gerne vil bruge, hvis de kan få lov til det.

Bogen bygger på Jytte Faureholms ph.d.-afhandling. "Man må jo kæmpe."

165 sider.

Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Forvist til forsorg

Af Stine Grønbæk Jensen og Marie Louise Knigge

"Forvist til forsorg" undersøger skiftende bevæggrunde og holdninger til, at grønlandere med handicap fra 1950'erne og helt frem til i dag er blevet sendt 4000 kilometer væk fra deres familier og anbragt på institutioner og senere i botilbud i Danmark – hvor maden, klimaet, omgangsformen og sågar personalets sprog er fremmet.

Tine Bryld, socialrådgiver og forfatter og Martha Lund Olsen departementschef i Grønlands Hjemmestyre, bidrager til bogen med to debatterende indlæg om den nuværende situation for grønlandere med handicap i Danmark.

Bogen henvender sig til studerende, medarbejdere og politiske beslutningstagere inden for det sociale område i Danmark og Grønland. Den er desuden relevant for grønlandsforskere og grønlandsinteresserede i almindelighed.

157 sider.

Pris kr. 280,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på

Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.

Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@socialtlederforum.dk

Afsender:
Udvikling
Sekretariatet
Ladegårdsgade 44-46
5610 Assens

B

Let`s move on !

Den 10. Europæiske Konference i European Union of Supported Employment afvikles i dagene 15. og 16. juni 2011 på Hotel Marriott i København.

Deltag i konferencen og hør om inkludering på det almindelige arbejdsmarked af handicappede og andre marginaliserede grupper.

Yderligere information og tilmelding på

www.euse2011.org